

tuwe plaats te vragen." Stond er: „Om eerst daarna, in de tweede plaats, naar wetenschap en gaven te vragen", het had zin; nu niet.

Doch ook de zaak, die hier wordt voorgesteld, leidt tot dezelfde conclusie.

Onze stelling was steeds, dat noch Dr. Van Lingen, noch iemand beoordeelen kan, of iemand die zich presenteert, een geloof bezit, dat waarlijk door den Heiligen Geest gewrocht is; en dat de kerken dus nooit iets anders doen kunnen, dan vragen en onderzoeken, of iemand zuiver belijdt, en bijkens getuigenis der broeders, deze belijdenis niet weersprekt door zijn wandel. In zijn kerk daarentegen, als Dr. Van Lingen nu gaan uitmaken, of zulk een geloof een levend geloof is. Men zal zich opwerpen, als kenner der herten, en aldus glijpen in de rechten Gods.

Naar inwendige roeping wordt in onze kerken bij de bevestiging van elken Dienaar gevraagd, maar hierbij geheel en uitsluitend afgegaan op zijn eigen verklaring. Dr. Van Lingen zal alom de inwendige roeping gaan keuren.

En wat nog het fraaist is, hij zal als bewijs van de inwendige, nog al bijzondere roeping, onderzoek doen naar wetenschap en gaven.

Nota bene, alsof schoolgeleerdheid ooit eenig bewijs voor inwendige roeping kon zijn, een geleerdheid, die ge vaak bij den meest ongelovige vindt; en alsof zekere begaafdheid van boeiend spreken, ooit bewijs ware voor een roeping, die geestelijk is, waar juist onder die sprekers en talenten van voordracht zoo telkens en telkens de meest vleeschelijke krachten verscholen zijn.

Doch genoeg. Van een kerkelijke beweging, die haar bezwaren en de gronden van haar actie, op zulk een onverklaarbare, sordide en onverdedigbare wijze, getormuleerd heeft, kennen wij in de historie geen tweede voorbeeld.

En toch, gelijk gezegd, rekenen wij dat Dr. Van Lingen niet toe.

Hij is blijkbaar overspannen en overprikkeld. Hij verkeert in een gemoedsstemming, die niet doekt, dat ge hem zijn eigen woorden toekent.

En daarom, als we onder onze broeders ook het beeld van Dr. Van Lingen voor ons oproepen, dan verrijst voor ons niet het verwarde beeld, dat in dit vult schied zich afteekent, maar het beeld van vroeger, van den echten Van Lingen, die zich met zeldzame energie wijdde aan de schoone taak, die God hem op de hand had gezet.

Dáarin was hij groot.

„Erger dan gek?"

In het jongste Basuin-nummer is Dr. Gispén weer bezig, zijn vriend te Jerusalem op de hoogte te helpen van wat er in ons kerkelijk Nederland omgaat; ditmaal met een uitstapje op universitair terrein.

Hij heeft het namelijk over het besluit van den Amsterdamse gemeenteraad, om de Universiteit niet op te heffen, en zegt daarvan, dat ook hij, stel hij ware gemeenteraadslid geweest, waarschijnlijk voor haar behoud zou hebben gestemd.

Zelf vindt hij dit wel wat vreemd, maar zijn opinie is nu eenmaal zoo.

Hij zegt toch:

Misschien vindt gij het nog erger dan gek, maar ik moet u eerlijk zeggen dat, zoo ik lid van den Raad ware, ik waarschijnlijk gestemd zou hebben voor het behoud van de Universiteit. Nu we eenmaal de Universiteit hebben, zou ik het een schande achten voor mijn vaderstad, als we haar van armoede moesten opdoeken, en een mal figuur maken voor geheel de beschafte wereld. Want het motief voor de opheffing was alleen het geld. Het zou alleen als een maatregel van bezuiniging geschied zijn, zonder hooger beweegreden. De eigenlijke kwestie van het hooger onderwijs kwam geen stap nader tot de oplossing.

Kreeg men een inzicht in de verderfelijke richting van het hooger onderwijs in het algemeen, dan stond de zaak natuurlijk geheel anders. Oordeelde men, dat het ongelooft en de afval van de Christelijke religie door de overige Universiteiten genoegzaam bevorderd werd, en dat Amsterdam niet noodig had jaarlijks eenige tonnen gouds te offeren voor nog meerdere uitbreiding van de ongelooftpropaganda, dan was er alles voor. En nu is het wel mogelijk, dat sommige heeren, die voor de opheffing gestemd hebben, hieraan dachten, maar de vóórstelling stelling niet. Het lag niet in de strekking en bedoeling van het voorstel.

De theologische faculteit van onze stedelijke Universiteit is, geloof ik, niet rooder dan die van Leiden. Die sterk roode kleur schijnt voor vele jongelui eer goed dan kwaad te zijn. Indien er werkelijk zaligmakend geloof in het hart is, kan juist dat roode medewerken om de oude, beproefde paden, met meerder besluidheid te kiezen. Ik stem toe, dat wij het kwade niet mogen doen, opdat het goede er uit voortkome. Maar toch acht ik voor waarlijk gelovige studenten, een theosophische en ethische faculteit veel verleidelijker dan een vuurood moderne.

Dit zeggen „erger dan gek" te noemen, is een qualificatie, die we natuurlijk aan de vrienden te Jerusalem overlaten. Wij zeggen dat niet. De zaak is er ons te ernstig voor. Maar wel zij hier uitgesproken, dat zulk een oordeel door den officiële redacteur van de Basuin, in een blad, dat zoo nauw met het officiële orgaan van de kerken is verbonden, ons meer gesmaakt heeft, dan we zeggen kunnen.

Niet om den achtergrond van zijn overtuiging, want ook Dr. Gispén acht dat zulk een openbare Universiteit een stichting ter propagandering van het ongelooft is; en zijn oordeel dat een vuuroode theologische faculteit, door de tegenstelling, minder gevaarlijk kan zijn dan een ethische, laat zich toch op zekere hoogte hooren.

Maar wat ons smart is, dat, waar zoo ernstig vraagstuk aan de orde is, tegen

onze mannen in den Raad partij wordt gekozen, en voor onze tegenstanders.

Dr. Gispén kon althans weten, dat de Universitaire quaestie, dank zij het optreden van de heeren Fabius, Heemskerk en Hovy, ditmaal zeer principieel behandeld is; dat ook van radicale zijde vo'strekt niet alleen de financiële zijde op den voorgrond is geschoven; en dat er, naar aanleiding van Wuste's voorstel, een ernstige poging is gewaagd, om een einde te maken aan een bestaand schreeuwend onrecht.

Een onrecht hierin bestaande, dat de stad Amsterdam er, zonder eenige noodzakelijkheid, een Universiteit op na houdt, die slechts voor een deel der burgerij bruikbaar is, en waarvoor heel de burgerij gelijk op moet betalen.

En is het dan niet meer spelend aan zijn pen ontligt, dat een ernstig gesproken, om na zulk een ernstigen strijd, aan onze dappere strijders toe te roepen: „Lieve heeren, als ik lid van den Raad was geweest, ik had toch ook waarschijnlijk tegengestemd".

En evenmin houdt het gebezigde argument een oogenblik steek.

Dat argument luidt: Als er een voorstel tot afschaffing was gedaan op grond van het verderfelijke karakter van zulk een Universiteit, zou ik mee hebben gedaan, maar nu alleen geldnood drong, zou ik er mij voor geschaamd hebben, als een schande voor mijn stad.

Weersprekt toch de historie dit soort van argumentatie niet? Ook Dr. Gispén weet zeer wel, dat de strijd voor de vrijheid van religie in het midden der 16de eeuw waarschijnlijk nooit tot gunstige beslissing zou hebben geleid, zoo het „Op den eersten April verloor Alba zijn Bul", ter oorzaak van den tienden penning, er niet ware bijgekomen.

Moet ook daarvan nu geteget: „Had ik toen geleid, ik zou er toch tegen geweest zijn, want het ging per slot van rekening bij heel wat lieden om de dubbeltjes".

De zaak is, dunkt ons, deze, dat God de Heere het zóó besteld heeft, dat we geen geesten, maar menschen zijn, die daarom bij alle ding óók aan het lichaam, aan het stofelijke, dus ook aan het geld zijn gebonden.

Dat geld doet in dit verband dienst om de geloovigen de eene maal te drukken, en de andere maal door eftervaardigheid sterk te maken. En zoo ook heeft het bij de demonische richting het effect, dat ze de eene maal misbruik van haar overmacht maakt, en een ander maal uit geldgebrek haar opzet moet griggeven.

Geburt nu het laatste, dan verknouken we ons allerminst in een valschen Amsterdamse patriotisme, maar danken den Heere dat Hij dit instrument tegen de eere zijas Naams bedwingt.

Als iemand equipage ging houden, en daardoor boven zijn kracht leefde, steekt er niets geen schande in, zoo hij die equipage afschaft, maar wel zoo hij se aanhoudt, en ten slotte niet kan betalen.

En dat is metterdaad de toestand van Amsterdam.

Dit woord van ernst en critiek zouden we in de pen hebben gehouden, als een ander der broeders in een ander blad aldus geschreven had.

Niet nu aldus geoordeeld werd door geen minder dan Dr. Gispén, in een blad zoo half officieus als de Basuin.

Doopleden.

Inzake de quaestie der Doopleden ontving Prof. Rutgers dit schrijven uit Amerika.

Hooget. Heer en Br!

Gelijk bijna alles wat de Heraut wekelijks debiteert door ondergeteekende meestal met graagte, altijd met leening en soms met ongewone stichting gelezen wordt — las ik ook met belangstelling, toestemming en een groote mate van voldoening, uw genootteerd opstel, over een, van de ook hier felst „brandende kwesties" n.l. de beschouwing en de behandeling van zoogenoemde Doopleden.

Onder de lezing van uw lezenswaard epistel drongen zich de volgende vragen (waaruit weer andere voortvloeden) aan mij op, welke ik, o zoo gaarne, door u, in een of ander nummer van de Heraut, beantwoord zag; n.l. deze:

1. Wat verstaat Gij door het doen van belijdenis? De vraag moge onnoozel klinken en toch spreekt ook J. Napoot, in zijn verklaring over Hellenbroeks vraagboek (zie di. p. 601) verklaring van Hellenbroeks 6e vraag over den H. Doop van Belijdenis des geloofs en Belijdenis der waarheid. Eerstgenoemde is dan de erkenning dat „niet alleen anderen maar ook mij vergeving van zonden enz. geschonken is" vr. 21 Cat; laatstgenoemde een soort historisch geloof of een biote toestemming der waarheid. Is het geloof, dat gij van de gedoopte kinderen vordert, omschreven in de 2te vraag van den Cat?

2. Wat te antwoorden en te doen aan gedoopte volwassen kinderen die op zo h 30-jarigen leeftijd u toevoegen: „Lieve dominee! ik kan toch niet belijden en zoo maar aangrijpen, wat ik niet heb: ik geloof wel dat Gods Woord en uwe leer waarheid is, maar niet, dat ook aan mij" persoonlijk, vergeving van zonde geschonken is?

3. Waarom of aan wien ontleent het kind van den niet- (of ook gedoopten) belijder het recht tot den H. Doop?

4. Waarom schijnt het gansche N. Testament deze ingrijpende en moeilijke kwestie met geen enkel woord te bespreken?

Met ongeveinsde achting en liefde,

Uw Dw. Dn. en Br.,

J. KEIZER.

Graafschap, Mich. U. S.

13 Maart '93.

Hij verzoekt ons op dese vier vragen dit korte antwoord te plaatsen.

Ad. 2m. De belijdenis, die in de Christelijke kerk wordt gedaan, en op welke dan toegang tot het H. Avondmaal verleend wordt, kan alleenlijk zijn, en is dan ook altijd, belijdenis des geloofs.

Ad. 3m. Wanneer iemand tegen het doen van belijdenis beuwaar maakt, dan kan dit beuwaar uit zeer verschillende oorzaken voortkomen: uit geheel afwezigheid van het beginsel des geloofs, uit misverstand van Gods Woord, uit verkeerde opvatting van de betekenis en het doel der Avondmaalsviering, uit gebrek aan zelfkennis, uit verborgen gehechtheid aan de eene of andere zonde, uit onbeslistheid van keuze tusschen den dienst van God en dien der wereld, en uit vele andere beletselen meer. Naar gelang de omstandigheden zijn, is dus de gestelde vraag telkens geheel anders te beantwoorden; en daarvoor is natuurlijk allereerst zooveel mogelijk te onderzoeken, waaruit bij den persoon, met wien men te doen heeft, het beuwaar voortkomt. Dit alles echter valt buiten de behandelde kerkrechtelijke quaestie, en hoort tot het gebied der Pastoraal of herderlijke zorg. Intusschen is wel zeker, dat, zoowel op den tijd der belijdenis zelf als daarna, dergelijke beuwaren veel minder voorkomen, en ook gemakkelijker te behandelen zijn, wanneer het doen van belijdenis en de eerste Avondmaalsviering niet tot het zotte levensjaar, of zelfs nog langer, wordt uitgesteld, maar, naar den regel der Gereformeerde kerken in haren bloeitijd, reeds eenige jaren vroeger plaats heeft.

Ad. 3m. Het kind van een gedoopte, die wel geen belijdenis deed, maar toch nog niet tot openbaren en formeelen afval gekomen is, ontleent zijn recht tot den H. Doop aan de omstandigheid, dat het niettegenstaande de ontzoon zijner ouders moet gerekend worden tot het zaad der kerk en tot Gods verbond te behooren, en dat er in de aanvraag zijner ouders en in de stipulatie van een betrouwbare doopgetuge genoegzame waarborg is voor de kerk, dat het in de leer der kerk zal opgevoerd worden.

Ad. 4m. De hier bedoelde quaestie wordt in de H. Schrift wel degelijk behandeld, door hetgeen zij over de kerk en over de noodzakelijkheid van belijdenis en Avondmaalsviering ons duidelijk leert. Afwijking van de leerling is juist de oorzaak van de moeijeligheden, die zich thans welens voordoen.

F. L. RUTGERS.

Den inzender zal dit antwoord wel weer te kort zijn, maar men kan vier zulke ver reikende vragen niet soo maar opeens tot in den wortel bezien.

Recensien.

Tot onze blijdschap merken we, dat ook de predikantenwereld steeds meer aandacht aan de sociale quaestie gaat wijden.

Zoo verscheen nu weer Christendom en de Sociale quaestie voor achttien eeuwen van Dr. S. Uijters, een belangrijk peidoo voor de waarheid, dat de Christelijke religie mede daaraan haar snellen wasdom dankte, dat se ook op het leven, en met name van zijn economische zijde, inwerkte. En ten andere Het sociale vraagstuk, een wekstem voor de gemeente, van Dr. A. J. Th. Jonker, een stuk waar we allen lui voor hebben, en dat slechts ontstert wordt door de kiengeestigheid, dat het op alle acie wees, maar den woed, den zedelijke moed misie, om ook te verwijzen naar het Sociale Congres.

Kinderachtig! Vooral tegenover geschriften als van NOORMAN, Sociale verwarving, is het anders uiteenzet, dat ook het hoog belang van het Christelijk element steeds meer op den voorgrond worde gesteld. En hierom danken we ook Dr. Jonker voor zijn bijdrage.

Apologetisch in meer algemeenen zin is Een ding is noodig, van den ouden Adama van Seneitama. Een nagalm uit een ernstig leven, dat den Christus nooit losliet, en daarom ook anderen tot den Christus oproept.

SPURGEONS Woorden der wijsheid voor het dagelysch leven, bij Hooget te Utrecht uitgekomen, bieden uitingen van Sp. rgeon, niet apologetisch, maar practisch; een voedsel van krachtiger mensgel.

Van hieher altoos is Sören Kierkegaard's Aanmerkt de leken des velds enz., vertaald door Dr. H. H. Barger, in echt Noorsche verhevenheid, soms te ideaal, maar toch altoos bezielend.

En wil men nog lichter lectuur, dan neme men Ben-Hur van J. Wallace, waarvan de 2e druk bij Bolle te Rotterdam in afleveringen loopt, een verdichte voorstelling uit het leven in de dagen van Jezus, en waarin ook de Christus zelf optreedt. Een soort verdichtingen, die waarde bezitten als inkleeding, om ons de toenmalige toestanden en het toenmalige leven te teekenen, maar die altoos enigszins bedenkelijk zijn, omdat het zoo gewaagd blijft den persoon van den Heiland er in te vlechten.

KUYPER.

Uit de Pers.

Over het ontbreken van de Opzieners der gemeente bij onze kerken schrijft Dr. Winckel in de Z. Holl. Kerkbode dit goede woord:

Ambtsdragers, zoowel leeraars als ouderlingen en diakenen kunnen door plichtverzuam dikwijls veel bederven. In menige gemeente zouden er heel wat minder moeijeligheden zijn indien de opzieners der kerk de leden aan de huizen meer bezielden. Ook in aanmerking nemende de vele werkzaamheden die aan de rechte bediening van de ambten verbonden zijn, vooral nu dikwerf in naburige gemeenten zooveel te arbeiden is om de genaturde kerken tot reformatie te brengen, moet toch beleden: wer kon nog zooveel meer gedaan, dan er gedaan wordt?

Maar dit neemt niet weg, dat al is er in deze schuld bij de ambtsdragers (die in deze al te dikwijls zonder orde arbeiden) men dezen menigmaal veel verwijt, dat niet op hunne rekening mag worden gesteld.

Hoe menigmaal komt het voor, dat men in de gemeente klaagt, dat ingeval van ziekte de leeraars, of in vacante gemeente de ouderlingen niet naar den kranke komen omzien. Daar maakt men ben dikwijls een grief van: „Vader heeft al zo lang ziek gelegen, maar wij hebben nog geen ouderling of dominee gezien." Deze klacht hoort men telkens. Toch is dit verwijt haast altijd ongegrond, omdat er bijna altijd verzuimd wordt, van de ziekte die in een gezin der gemeente sloop, aan de ambtsdragers kennis te geven.

Hoe spoedig is men er bij om, in geval van een eenigszins ernstige ziekte, een geneesheer te laten halen! Maar men denkt er haast niet aan (de uitzonderingen bevestigen den regel) om ook een opziener der gemeente bij zich te onbieden. En toch is daarvoor een uitdrukkelijk apostolisch bevel gegeven. Men leze slechts na wat geschreven staat in Jacobus 5: 14 en

15. Daar vindt men: „Is iemand krank onder u, dat hij tot zich roep de ouderlingen der gemeente, en dat zij voor hem bidden: hem zalvende met olie in den naam des Heeren; en het gebed des geloofs zal den zieke behouden, en de Heere zal hem oprichten, en zoo hij zonden gedaan zal hebben, het zal hem vergeven worden." Er is hier zelfs een heilige belofte aan het gebed der opzieners der gemeente verbonden. In het voorstaande zij hier opgemerkt dat uit deze plaats blijkt hoe onschrijfbaar de Roomechgezinden handelen, wanneer zij alleen dan het laatste oiselsel van den dienaar der kerk begeeren, wanneer hun lichamelijke toestand (naar den mensch gesproken) hopeloos wordt.

Uit het niet roepen van de opzieners der gemeente blijkt zonneklaar dat velen op de behoudenis der onsterfelijkheid niet minder acht geven, dan op de behoudenis des lichaams. Immers in geval van ziekte, als die ziekte ten minste van eenigszins ernstigen aard is, laat men nooit na den medicijnmeester te onbieden.

Nu is het ons wel bekend dat velen met het oog op hun toestand voor de eeuwigheid zeggen: „de domine kan mij toch niet helpen." En dit is waar ook. Maar ook kan de medicijnmeester niemands lichaam gezond maken, al schrijft hij ook de beste geneesmiddelen voor en al wilkt zijne schaduw niet van het zieke bed. Aan „Heeren" zagen is ook hierbij alles gelegen. Het is overzeestijl en daarom ongeschied als men met een beroep op „Heeren" almach den weg der middelen niet wil bewandelen.

En zoo is het ook geheel af te keuren als men den leeraar der gemeente 't huis laat, terwijl men denkt: „de leeraar kan mij toch niet helpen." Men wandele ook hierbij in den geoordeelden weg; daarop kan men zagen verwachten.

Vele zieken denken ook wel: de leeraar zal wel met mijn toestand bekend zijn. Doch al denkt men dit ook het is menigmaal niet het geval en bovendien blijft laten roepen altijd plicht. Wat baart het een mensch zoo hij ook zijne geradenheid herwint en lijdt schade aan zijne ziel?

Hiermede willen wij niet zeggen dat leeraars en ouderlingen geen ziekenbezoek behooven te doen wanneer men hen niet onbiedt. Integendeel het is en blijft de roeping van de opzieners om te roeken het weg gedrevene ook door ziekenbezoek te recht te brengen, al worden zij er niet toe genoodigd.

Maar wanneer iemand zonder kennis te geven aan de opzieners, op zijn krankheid onberocht blijft, dan heeft hij de schuld bij zich zelven te zoeken.

Dese opmerking is juist. Er moet wederkerig levenruiting tusschen de opzieners en de gemeente bestaan. Niet een wachten, of de opziener wel komt, maar als hij niet vanzelf komt, moet hij geroepen, ook opdat de ijver in zijn bediening telkens nieuwen prikkel ontvange.

In de Amst. Kerkbode brengt Dr. Van Schelven nogmaals de circulaire der Deputaten voor de Zending ter sprake, en zegt er van:

Voor het feit, dat broederen Deputaten eenig licht hebben pogten te ontwerpen op de overwegingen waar door zij geleid worden in de zaak van Dr. Scheurer, zijn wij natuurlijk dankbaar.

Dat zij dachten daarbij alleen te doen te hebben met de bedenkingen van eenige bladen of personen, is, zoo wij ons niet vergissen, niet geheel juist, dat wij meenen dat althans enkele kerken officieel beuwaren in dienzeliden geest hebben geopperd.

Of zij evenwel geleid zijn in hun toeloe om alle ongerustheid weg te nemen staat o. i. nog niet zoo vast, daar de hoofdpunten van beuwaar in dit stuk niet worden aangevoerd.

Wij laten daar, dat door hen een beroep gedaan wordt: niet op wat door de Generale Synode vastgesteld is, maar op wat beiderzijds in de nog afzonderlijk vergaderde Synoden verhandeld werd. Op dat eerste komt het echter aan, en het andere kan alleen als toe lichteing daarvan dienen om de bedoeling en den zin der woorden toe te lichten.

Maar onvolledig is het stuk zeer zeker, daar er niets in voorkomt om de aanstelling te rechtvaardigen van een Zending arts; waarover immers ook door de voormalige Christelijke Gereformeerde kerk nooit eenige instructie aan haar Deputaten werd verstrekt. Zelfs blijkt nu nog niet eens wat, naar der Deputaten meening, Dr. Scheurer zijn zal: een arts in den dienst der Zending, of een Zending die tevens ook geneeskundige hulp zal bewijzen.

Die onzekerheid heeft het meest de ongerustheid gaande gemaakt. Een zekere ongerustheid in de manier van uitzending war: allicht later nog te herstellen, iets dergelijks zal wellicht toch nog moeten geschieden met betrekking tot hen, die door de Nederlandse Gereformeerde Zendingvereeniging werden uitgezonden.

Maar hier gaat het om geheel iets anders; om een vraag die de geheele positie van Dr. Scheurer beheerscht, wordt hij Dienaar des Woords, men zende naar den weg, daarvoor gesteld, wordt hij Arts, men onder werpe eerst aan de kerken de vraag, of zij zich gerechtigd voeren achten tot zulk een stap. Ook voor Dr. Scheurer hangt daaraan zooveel. Voor deren broeder zelf is het toch van belang, dat hij duidelijk zijn positie geteekend zie, en wete wat hij nu eigenlijk is naar de schatting der kerken, en welk verband er tus schen hem en de kerken bestaat.

Voorts zij de vraag geoorloofd, of het goed is om onder de benaming van theoretische beschouwingen op zij te schuiven, wat te berde gebracht is aangaande ambt, uitzending, macht van deputaten enz.

't Is mogelijk dat wij ons vergissen, maar in die aanduiding schemert o. i. iets door, alsof die vragen als van minder gewicht worden beschouwd en wel goed voor bespreking in een kranke waar men zich met redeneeren bezig houdt, maar niet voor mannen, bij wie het op handelen aankomt.

Dat mag toch niet waar het vragen geldt, die niet als zaken van orde alleen op verduidelijde wijze mis schien beantwoord kunnen worden, zonder dat daar door eenige grondreel geweld wordt aangedaan; maar de vragen hierbij ter sprake gebracht, raken de grondlagen van ons kerkelijk leven, gelijk die in de Schrift zijn aangegeven.

Daarom betreuren wij dat wij ook wij het wensche lijk achten, dat niets de gesdurd doove in eene zaak zoo heilig en heilige als de zending; en dat misver stand hiera geneerlijk verdeeldheid en verkeerdheid opkomen doe.

Met het oog op de missie van den heer Scheurer, kunnen wij met zekerheid melden, dat hij als aanstaand Dienaar des Woords onderzocht is, en eerlang als beroepen Dienaar voor Midden-Java te Rotterdam in zijn ambt zal bevestigd worden.

KUYPER.

Officieele Berichten.

(Met verhooring uit het Kerkblad van 14 April.)

L. S.

Aan de Gereformeerde kerken wordt door deze kennis gegeven, dat op de lijst van de Gereformeerde Kerken in Nederland, bij de Hooge Overheid de volgende veranderingen zijn aangebracht:

Geslacht zijn:

No 406 de Gereformeerde kerk te Amstelveen A.

» 406 de Geref. kerk te Amstelveen B.

Toegevoegd zijn:

Onder no. 701 de Geref. kerk te Moordrecht,

Classis Gouda;

» 702 de Geref. kerk te Abbenbroek; en

» 703 de Geref. kerk te Ouddorp, beide

Classis Brielle;

» 704 de Geref. kerk te Amstelveen;

» 705 de Geref. kerk te Overtoom

(Nieuwer-Amstel), beide Classis

Amsterdam;

» 706 de Geref. kerk te Zunderdorp

(Nieuwendam); Classis Edam;

» 707 de Geref. kerk te Rijswijk, Clas-

sis 's Gravenhage.

Namens Deputaten voor de Corresp.

mid. Hooge Overheid,

M. NOORDTZY,

Secretaris.

Kampen, 12 April 1893.

Kort verslag van de vergadering der Classe Koevorden gehouden te Emmen 28 Maart 1893.

Naar toebereit is Dr. Goris praeses en Dr. Huls scriba.

De praeses stelt voor eerst een paar protes ten te behandelen, die Br. zijn er reeds.

De vergadering keurt dat goed. Nadat de noodige inlichtingen zijn gegeven, wordt eerst de een geroepen en met hem de zaak behandeld en besproken. Na een breedvoerige be handeling keurt de vergadering het besluit des kerkraads goed en nu teekent bedoelde Br. ook hietegens protest aan. Met het andere protest gaat het evenzoo. De vergadering keurt het besluit des kerkraads goed en nu teekent ook die Br. protest aan.

Nu komt in behandeling het Consulentchap met de vacatuurbuizen. Spoedig heeft de ge heelde Classe, bestaande uit 9 gemeenten, maar één predikant. Hoe moet er in de behoeften met Doop- en Avondmaalsbediening worden voorzien? Wij moeten, is aller oordeel, een beroep doen op de Pred. in de provincie. Aan den scriba wordt opgedragen zoo spoedig mogelijk aan de correspondenten der Classen te schrijven of b. v. de Classen, indien het ge vraagd werd, wil helpen als volgt, Assen; Emmen en Schoonoord; Beilen; Aalden,

ging om de dorre doodsbeenderen te doen herleven, stond Cesar Malan. Hij werd in 1820 stichter der eerste vrije kerk in Genève en noemde die de *Eglise du Timonage*. Groot was de invloed die Malan op de schare uitoefende die hem volgde. In kerkelijke en geestelijke aangelegenheden was zijn wil een wet, en in geen gesin zou men een besluit van eenig gewicht genomen hebben, zonder hem. Iemand die in het jaar 1850 de kerk van Malan bezocht, deelt mede dat deze leeraar gewoon was, om als een vreemde zijne kerk bezocht, dezen scherp aan te zien en soms vlak voor hem te gaan staan, om naar zijn naam en beroep te vragen, of ook om de vraag tot hem te richten: »Zijt gij zeker van uwe zaligheid?» Deze vraag richtte hij wel niet tot den bezoeker, maar wel zag hij hem scherp aan. Onder de godsdienstige vraagde hij aan een vrouw die niet medezong: »Waarom zingt u niet?»

Na Malan verlieten nog eenige leeraars van Genève en Waadland de Staatskerk, waaronder de Gaussen, Bost Guers, Scholl, Rochet enz. Deze stichtten vrije kerken. De vrije kerk van Genève kreeg den naam van *l'Oratoire*; zij stond echter niet in verband met de kerk *du Timonage*, omdat men het met het heerschzuchtig karakter van Malan niet vinden kon. In 1827 kwam er scheuring in de kerk van Malan, omdat de voorganger Presbyteriaanse beginselen in de kerkregering was toegegaan, terwijl zijne meeste volgelingen den congregationalistischen of independentistischen weg wilden. De dissidenten stichtten de *Périsserie* kerk, die tegenwoordig nog bestaat. Degenen die tot de Périsserie-gemeente behooren, willen van het ambt niets weten, waarom nog heden dage op het kerkbiefje te Genève de godsdienstige oefeningen van genoemde gemeente aangeduid worden door: »exhortation mutuelle», d. i. wederkeering vermaning.

Uit deze kerk is als een dochter de kerk van de *Salle du Port* ontstaan. De Noord-Amerikaansche Unie der Baptisten heeft aan haren hoofdagent een jaarlijkschen steun van f 25,000 geschonken. De agenten Sailens, Sinton, Delaire, Pozzi, Luigi en Lortus staan den hoofdagent in zijn strijd voor het Baptisme ter zijde. De beide laatste worden in Genève verwacht; reeds is er in de *Salle du Port* een bassin gemaakt, om volwassenen te kunnen doopen.

In 1845 had de afscheiding in het kanton Waadland plaats. Er schijnen bij die kerkelijke bewegingen politieke bedenkingen in het spel geweest te zijn. Had de radikale regering in zuiver kerkelijke aangelegenheden geen misbruik gemaakt van hare macht, zekerlijk zou de vrije kerk in Waadland niet zoo groot geweest zijn als zij thans is.

Onder de 151 predikanten van de Waadlandsche Staatskerk zijn tegenwoordig slechts 4 of 5 modernen. Zoo was het niet altijd. Daarintegen overbaart zich in de vrije kerk een Ritachlaansche streven onder vele predikanten, dat het leven der vrije kerk van Waadland bedreigt. Er werd op de Synode te Morges over de apostolische geloofsbelijdenis en de praesistentie gesproken op een wijze, die hoogst bedenkelijk heeten moet, en ook deelden wij reeds in ons blad mede hoe zwak de houding der Synode was tegenover de leerings van den hoogleeraar Savatier. Het kan helaas niet meer gezegd worden, dat de vrije kerk van Waadland de draagster is van de waarheden der Reformatie. Tot hiertoe heeft geen tweede scheiding in de vrije kerk plaats gehad. Enkele leden staan onder Engelsch-Amerikaanschen invloed, en zoeken genezing in geval van krankheid alleen door gebed en handoplegging. Ook drijven sommigen de leer, dat de in Christus geheiligde mensch in een staat van zondeloosheid kan komen. De verbreider van deze leerings was een zekere Wood, wiens plotseling verdwijnen aanleiding gaf tot allerlei geruchten. Ook in het kanton Neuchâtel had voor ongeveer 20 jaren, een uitgang uit de landskerk plaats. Het hoofd der vrije onafhankelijke kerk is de bekende hoogleeraar F. Godet. De predikant Robert vormde een kleine independente gemeente; volgens de Zwitsersche independenten is zelfs voor het bedienen der sacramenten geen ambtsdrager noodig.

Op Duitsch Zwitserschen bodem heeft men alleen een vrije kerk in de stad Bern, die ongeveer 40 jaren geleden gevestigd werd, maar tot hiertoe niet tot grooten bloei kwam. Naast de landskerken bestaan in eenige streken der kantons Bern, Zurich, Aargau, Thurgau, Basel, Lucerne, St. Gallen, Appenzel, zoogenaamde minoriteitsgemeenten. Deze gemeenten zijn gevormd uit rechtzinnige personen, die zich in de prediking van den officiële predikant niet konden vinden. In de landskerken in Zwitserland worden de leeraars met meerderheid van stemmen door de gemeenten gekozen. Ieder is stemgerechtigd, zoo hij maar geboren Zwitsers is en niet tot een ander godsdienstig genootschap behoort. Zoo gebeurt het dat door een menigte onverschillige personen een modern predikant gestemd wordt, waarom dan de minderheid er toe overgaat om een anderen leeraar te be-roepen, zonder dat men echter daarbij de be-trekking tot de Landskerk verberkt. De vrij-zinnige meerderheid weigerde in de meeste gevallen aan minderheidsgemeenten het gebrui-ken van de kerkgebouwen, al droeg de min-derheid ook tot het onderhouden der gebouwen getrouw bij. Deze minderheidsgemeenten worden weder ontbonden zoo spoedig een predikant naar den geest der gemeenten beroepen werd.

Vreemde verhoudingen vindt men te Basel. Deze stad was vroeger bekend door den roep van een opgewekt, kerkelijk, godsdienstig leven binnen hare muren. Zeker heeft het ijerige Baselsche zendinggenootschap tot dien roep veel bijgedragen, maar in den laatste tijd kan men dit van Basel niet meer zeggen. Voor 20 à 25 jaren had geen vrijzinnig predikant het in Basel kunnen uithouden, doch heden ten dage zijn tengevolge van de slechte ker-kelijke kieswet de z. g. moderne predikanten even sterk vertegenwoordigd als de z. g. ortho-doxe. De minderheden, die nog aan de waar-heden van Gods Woord vasthouden, hebben uit eigen middelen godsdienstoefeningen geor-ganiseerd, geheel in den vorm van de Staats-kerk. De viering van het H. Avondmaal bleef in Basel streng gescheiden naar de twee par-tijen. Ook daar waar predikanten van ver-schillende richting in een kerkgebouw hun ambt uitoefenen. Dit is een doorn in het oog der vrijzinnigen. Toen onlangs op een groote vergadering der »positieven» eenige personen de vraag opwierpen of men geen Avondmaals-gemeenschap met de modernen oeffenen kon, werd dit met een »onmogelijk» beantwoord. Overigens wil men toch in de Staatskerk bli-jven. Antistes von Salis, leider der positieven van Basel zegt, dat zoolang de Christus naar de Schriften, die voor ons leed, stierf en op-stond, gepredikt kan worden, er tot uitdrijving uit de Landskerk geen oorzak is. Juist het-

zelfde wat ten onzen te Synodalen beweren. Alsof de Heere niet geboden heeft de sleutelen des hemelsrijks te hanteeren!

WENCKEL.

Voor Kinderen.

EEN TROUWE GETUIGE.

VII.

EEN AANKLACHT.

Een der aanwezige monniken haalde nu een perkament te voorschijn, dat tusschen andere stukken lag en begon op een wenk van een der Inquisiteurs te lezen:

»Ik verklaar bij dezen aan het Heilig Ge-richtshof te Venetië, dat de monnik Baldo, van de orde der Minderbroeders, uit Albana dit jaar 1541 gedurende den vastentijd gepredikt heeft te Chiasso; dat deze prediking aan de geloovigen zulk een ergernis heeft gegeven, dat ik mij in mijn geweten gedrongen gevoelde, de hoogerwaardere rechtters der Inquisitie daarvan in kennis te stellen.»

Onder dit stuk stond de naam: Curzola. »Dat is dus uw beschuldiging!», zoo sprak een der rechtters. »Kunt gij die waar maken?»

»Ik geloof ja, eerwaarde heer!», sprak Curzola.

»U zullen eenige vragen gedaan worden!», sprak de rechter. »Wees zoo goed daarop naar uw beste weten te antwoorden. Bedenk dat het geldt de eer der heilige kerk!«

Tewil een der monniken pen en papier nam, om de antwoorden, die Curzola geven zou, op te schrijven, begon een ander der rechtters dezen laatste te onderwerpen.

»Wat hebt gij gehoord?»

»Baldo zeide dat de alaten niets waren dan zorheid, want de paus en de priesters bevelen den menschen de voorbeden, die door den alaat eerst hun eigenlijke kracht krijgen, slechts aan, om geld van hen te bekomen.»

»Niet meer?»

»Hij zeide ook, dat er geen vagevuur is. Christus heeft ons verlost door zijn verdienste, zoodat voorbeden geen waarde meer hebben. Het Onze Vader mag men alleen tot God bidden. Het is een doodzonde te bidden tot de heiligen!«

»En verder?»

»Verder hield hij staande dat de oorbicht geen verplichtend gebod is en dat alle plech-tigheden slechts voorgeschreven zijn om geld van de lieden te verkrijgen!«

»Zei hij ook nog meer?»

Ja, hij spottte met de oude gebruiken van onze moeder, de heilige kerk, die op bepaalde tijden het gebruik van spijs verbiedt en vasten voorschrijft!«

»Hebt gij bij dit alles nog iets te voegen?»

»Ik kan den hoogwaardigen heeren nog mededeelen, dat Baldo gedurende heel den vastentijd vleesch heeft gegeten, zoodat hij de be-volking in onze streek gansch heeft verleid en het weinig scheelt of allen zijn ketters ge-worden!«

»Wij weten thans trouwen genoeg!», sprak een der Inquisiteurs. De monnik, die alles had opgeschreven, las nu voor wat Curzola had geze-gd, en nadat deze had verklaard dat alles juist was opgeteekend, sprak de oudste der rechtters:

»Gij hebt u, heer Curzola, gedragen als een trouwe zoon der kerk. Wij danken u voor uw ij-ver en uw meedeelingen en zullen die naar behooren gebruiken. Ga voort en tracht te ver-nemen wat Baldo ook elders leert. Weet gij misschien waar hij zich bevindt?»

»Dat is nu nog moeilijk te zeggen!», an-twoordde Curzola, »zoals de eerwaarde heeren weten, trekt Baldo gelijk andere Minderbroe-ders, predikend het land rond. Evenwel in den winter woont hij meest in zijn klooster!«

»Dat is voldoende!», sprak de rechter, »en nu heer Curzola kunt gij gaan. Wij rekenen op uw diensten!«

Een jaar daarna bevond Baldo Lupetino, die voor dit jaar zijn reizen had getindigd, zich op weg naar zijn klooster, waar hem veel arbeids wachtte. Hij had dit jaar veel gewerkt en gestreden en, gelijk hij mocht vertrouwen, niet zonder vrucht. Hij gevoelde zich ernstig gestemd, want hij wist, gelijk we zagen, reeds, wat booze tijden er voor de Belijders des Heeren waren aangebroken. Vreemde hij ook al niet om zijn zelfs wil, dan toch des te meer voor zoo velen, die hij nog voor de waarheid hoopte te winnen; voor den goeden gang van de prediking des Evangelies in Italië. En Baldo verliet zijn hart tot den Heere God en bad Hem om kracht en wijsheid. Toen zette hij gemoedelijk zijn reis voort.

In het klooster werd Baldo door zijn vele vrienden onder de monniken hartelijk en met blijdschap welkom geheeten. Het trof hem echter dat anderen, van welke hij wist dat zij nog met hart en ziel de Roomsche kerk aanhingen, dit-maal bijzonder stroef en teruggetrokken waren.

Hij zeide er echter niets van, onderzocht of alle zaken behoorlijk in orde waren, en zette zich toen aan den arbeid.

Niet lang was hij gezeten, toen een kloppen aan de deur hem stoorde. Een reizend koop-man, zoo vernam hij, wenschte hem te spreken.

Een oogenblik later trad een man binnen, die een klein pak, in ieder gewikkeld, onder den arm droeg.

»Wat is uw verlangen?» vroeg Baldo, »wie zijt gij?»

»Een reizend koopman, gelijk — gij zelf, eer-waarde heer!», was 't antwoord.

Enigzins verbaasd zag de laatste den vreem-deeling aan, die op een wenk van Baldo plaats nam.

(Wordt vervolgd.)

Des Heeren wegen.

(Naar Ps. XXV).

Heer, leer mij uw wegen kennen, Doe mij, nimmer 't voortgaan moe, Aan Uw pad mijn voet gewonnen Dat Uw waarheid mij behoef. Laat mij niet, gelijk ik plag Sruiklen door verkeerde gangen, God mijn heils, den ganschen dag Wacht ik U, met sterk verlangen.

Dat Uw gunst tot mij zich wende, Denk aan Uw barmhartigheid, Want zij kent geen noch ende Is al de eeuwen door verspreid. Schoon mijn jeugd U heeft misdaan, O, Gedenk niet mijne zonde, Zie mij Heer genadig aan Dat op U mijn hoop zich gronde!

God de Heere is gansch rechtvaardig, God de Heere is eindloos goed, Toont den zondaar, hoe onwaardig, Waarheen hij zich wenden moet. Wie zachtmoedig luistren wil, Zal zijn recht met blijdschap eren, Wie zachtmoedig is en stil, Zal Hij zijne wegen leeren.

HOOGENDIJK.

Geretormeerde Gependheid.

Geretormeerde Kerken.

BROEKEN: Leek, De Bruin, te Nijl. — Putten, J. W. Draaijer, te Sarwoude. — Ommen, J. van Haeringen te Werkendam. — Haastrecht Reeuwijk en Sluiswijk, H. C. van den Brink, cand. te Hilversom — Massius A. C. B. Ravick te Hazerswoude — Seroukerke (Walcheren) B. J. D. v. d. Velden te Middelburg C.

AANGENOMEN: Amerfoort B. M. J. Bouman te Voorthuizen.

BEKANT: Waddinxveen, H. Ailing te Westbroek A. — Dinteloord C. A. G. W. H. Essink te Sliedrecht — Schoonebeek, F. C. van Dorp te Laar (Graafschap Bentheim). — Hoogeveen B. J. (Broukelaar te Nijmegen). — Zuid Beierland C. A. J. H. Laatsman te Briele.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BROEKEN: Oldenzaal, W. Lamers G. H. te Rijsoord en Sreveldhoek. — Amelide en Tienhoven, E. S. Postma te Jufas. — Lollum en Waaxens, T. Rins te Munnendam. — Adorp, P. G. Siemens te Dinsland. — Langezwaag (Fr.), Nijmijer te Oost en Westblokker (N. H.). — Noordloos D. T. Meisma te Ouddorp (Zuid-Holland). — Sievenweerd, W. van Elden te Deurde C. A. — Dordrecht Dr. G. J. Weiland te Austerlitz. — Zuid Schermer, N. de Jager Meesbroek, cand. te Liden. — Amsterdam, H. A. G. van Hogenhuizen te Nijmegen. — Briele, J. Steenbeek te Vianen. — Dreischor H. Damme te Etten C. A. — Kootwijk (Veluwe) P. H. Versteeg te St. Pancras. — Lutter, van de Dedemsvaart, U. Boersma te Heemse. — Stieldam, D. T. Meisma te Ouddorp. — Driehuizen C. A. H. J. Heilma, cand. — Sprang E. C. Gravemijer te Gorinchem. — Mijnsheerenland W. Zijlstra te De Vuursche. — Hanterwijk J. Boersma te Heemse. — Hoog-Blokkland, Ph. S. Nijmijer te Giesse Oudkerk.

AANGENOMEN: Langerak, Bruyl te Steenwijker-wold. — Rhoo, J. Boer Knottnerus te Kothien. — Oost wold J. P. Eriaga te Engewierum. — Vechel, D. C. Nijhoff te Kullenburg. — Zutphen, Dr. T. F. Westrik te Hijkersmilde.

BEKANT: Ravenswaay, J. M. Conradi te De Lier. — Daarle, A. H. M. Deuten J. H. G. te Hooge Zwa-luwe. — Beek en Geel, W. Lamers te Rijsoord. — Korngene, F. Hacquebord te Garrelsweer C. A. — Golsingh en Nijkerk (Fr.) R. Toenbeek te Marken. — Nichtevecht, J. Boer Knottnerus te Coillien. — Oude Pekela, F. C. A. Panckok te Wollega C. A. — Charlois, C. Hartwigsen te Oud Beierland. — Dreischor R. de Jongh van Arkel te Beizenwoude. — Beuschem, J. van Gesseler te Ingen. — Dokkum (toer), Granné Molire te Helder. — Dwingeloo (toer), H. U. Thoden van Velsen te Gersel. — Zullichem en Nieuwoud, J. G. Harthout te Harden-berg. — Lent A. F. H. Blaauw te Eitz. — Terwis-pel, T. Eppens te Oldenhouwe. Hoek bij Ternou-zen, J. v. d. Spek te Giesse Nieuwkerk. — Olden-zaal, W. Lamers G. H. te Rijsoord C. A.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonne-mentsgelden over het kwartaal, geëindigd 31 Maart j. l. ten be-drage van f 1.20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

J. A. WORMSER, Directeur-uitgever.

PS. Intekenaren op de premie »E voto Dordrecht» wordt herinnerd dat den 1sten April j. l. de derde termijn (2de deel) van f 0.75 per exemplaar was te voldoen. Men zal mij verplichten door met dat bedrag den postwissel te verhoogen.

Amsterdam, Maart 1893.

Advertentien.

Geldleening, groot f 2000, VAN DE

Geretormeerde Kerk te Sprang, in Aandeelen groot 100 Gouden à 4 pCt.

Men leze het stuk in de Heraut en wende zich tot den Kerkeraad te Sprang.

De Kerkeraad voornemd, J. J. DALMAIJER, Praeses. G. KUIJPERS, Scriba.

Te Koop

aangeboden, aan den meestbiedende, jaargang 1882 en 1886 tot en met 1892 van DE HERAUT. Fr. br. lett. S, aan BRUGSMA's Boek- en Kunsthandel, Utrecht.

Nette leerlingen kunnen op zeer voordelige voorwaarden geplaatst worden alsmede enige vergoederde gratia.

Dames Wollen Costumes, maakloon van af f 4. Katoenen Costumes van af f 2.50. Dames Wollen Huisjaponnen van af f 1.75. Katoenen Huisjaponnen van af f 1.25. eenvoudige Prinsesjaponnen 90 Ct. Dienst-bodenjaponnen in één dag netjes afgewerkt 80 Ct. en Rouwgoed, desnoods in 4 uren, aan-gesien in de Beerenstr. No 11, met 3 cou-peuses, 14 naaisters en 10 trapnaamachines ge-werkt wordt.

GOLDSCHMEDING'S PIANO- en Orgelhandel, Warmoesstraat 141, Amsterdam, biedt steeds de meest uitgebreide sor-teering Instrumenten en zendt direct op aanvraag Catalogi, Prijlijsten en Con-ditien.

DIRECTE INVOER. LAAG PRIJZEN.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON, TE AMSTERDAM:

GEDICHTEN VAN J. A. WORMSER. Prijs f 1.25. In stempelband f 1.90.

P. VAN EIJK.

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO met rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

Garantie Kapitaal f 100,000, Gestort.

Opgericht bij acte dd. 15 Nov. 1890, van den Notaris J. C. G. POLLONES, te Amsterdam

Directie: De Naamlooze Vennootschap Assurantie-Maatschappij GRONINGIA.

Goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 Sept. 1890, Staatsblad No. 26.

DIRECTEUREN:

M. BROUWER en F. DIJKSTERHUIS te Groningen.

Adviseurs: Mrs. HEEMSKERK en VAN LENNEP, te Amsterdam.

Hoofdkantoor: Boteringestraat, Groningen.

Hoofd-Agent te Amsterdam:

L. VANDER VIJGH, Kantoor HEBERHOUT bij de Hartenstraat No. 240.

Solide Personen komen als Correspondent in aanmerking.

Bij HÖVEKER & ZOON, te Amsterdam, verscheen:

REVOLUTIE en EVANGELIE.

EEN ZAND AAN HET EINDE DER 19de EEUW.

DOOR

J. A. WORMSER.

Prijs f 0.10.

Heden werd verzonden PROSPECTUS van:

Een jaar op reis in dienst der Zending,

DOOR

F. LION CACHET,

Predikant te Rotterdam.

Dit werk verschijnt in 10 afleveringen, elk van 48 bladzijden. 't Bevat het verhaal van des Schrijvers reis over Java, door Egypte en het Heilige Land. 60 platen, afbeeldingen van door den Schrijver bezochte plaatsen en voorstellingen van zeden en gewoonten, zullen het werk illustreren. Het boek komt in den loop van dit jaar gereed.

De prijs wordt in geen geval hooger dan f 4.50.

Het PROSPECTUS (dat 10 platen bevat) is bij alle Boekhandelaren voorhanden, en wordt op aanvraag franco toegezonden door den Uitgever.

Amsterdam.

J. A. WORMSER.

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam.

Breebaart's Oropelhandel, Damrak 23, Amsterdam, ruim 200 stuks in voorraad. Laagste prijzen. Vraag Catalogi.

WORLEDGE'S HEAD-ACHE LOTION is het beste, onschadelijke middel tegen

HOOFDPIJN (uitwendig te gebruiken).

Verkrijgbaar door het geheele Rijk in flesschen van: 500 gr. à f 0.80; 250 gr. à f 0.45; 125 gr. à f 0.25.

Hoofd-Agent voor Nederland en Koloniën, J. A. W. HAVERKAMP, SPIJTSRAAT 54, AMSTERDAM.

Voor f 0.60 Een Mooi Boek van C. H. SPURGEON.

Caat In Door De Eng Poort, een vriendelijke roepstem tot het geloof in Jezus Christus. Dit overheerlijke boek, een der laatste werken van SPURGEON, kost thans slechts f 0.60 in plaats van f 1.—, in Prachtband thans slechts f 1.—, bij D. BOLLE, Bazaar van Goedkoop Boeken, te Rotterdam. Toezending franco na ontv. van Postwissel van 60 Ct. of f 1.—, waarop vermeld: De Eng Poort.

N.B. De voorraad is niet groot en stellig spoedig uitverkocht. Laat dit aanbod dus niet ongebruikt voorbijgaan.

10 Ct. BEN-HUR. 10 Ct.

Door den Uitgever D. BOLLE, te Rotterdam, is alom de teekening opengesteld op

BEN-HUR, een verhaal uit den tijd van Jezus omwandelend op aarde, door LEWIS WALLACE. Nieuwe goedkoopste uitgave, met aanbeveling van C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

Ieder teekenaar ontvangt als Premie een keurige STAALGRAVURE, voorstellende: DE DRIE WIJZEN.

Ben-Hur is een eenig Meesterwerk, dat men niet éénmaal maar herhaaldelijk met klimmende verrukking zal lezen. BEN-HUR wordt uitgegeven in 19 afleveringen al slechts 10 Ct.

Prospectus en 1ste aflevering is in alle Boek-inkels verkrijgbaar.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON, TE AMSTERDAM:

GEDICHTEN VAN J. A. WORMSER. Prijs f 1.25. In stempelband f 1.90.

Werken van Dr. A. KUYPER

Het werk van den Heiligen Geest.

Deel I. Voor de kerk in haar geheel; Deel II en III. Voor de enkele personen. In fraaijen stempelband f 8.90; ingenaaid f 7.50.

Afsonderlijke deelen zijn niet verkrijgbaar.

Dagen van Goede Boodschap.

I. In den Kerstaacht. II. De Panschemorgen. III. Op den Pinksterdag. IV. Oud- en Nieuwjaar. Prijs van de geheele serie in vier fraaije stempelbanden f 6.60; in vier deelen ingenaaid f 3.60. Elk deel is op zichzelf compleet en verkrijgbaar, geb. à f 1.75, ing. à f 1.30.

Gomer voor den Sabbath.

Meditatiën over en voor den Sabbath. In stempelband f 2.40; ingenaaid f 1.90.

Tractaat van den Sabbath.

Historische dogmatische studie, Prijs f 1.60. Gebonden f 2.10.

Voor een Distel een Mirt.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Blijdenis in het toegaan tot het Heilig Avondmaal. Ingenaaid f 1.80. — In stempelband f 2.30.

Uit het Woord. Bijbelstudien.

Eerste serie, deel II. Tweede serie, deelen I, II, III. Prijs per deel f 3.40. Gebonden f 3.90. Deel I en II van de Eerste Serie zijn uitverkocht.

De Vleeschwording des Woords.

Prijs f 1.90. Gebonden f 2.40.

Tractaat van de Reformatie der Kerken.

Aan de zonen der Reformatie hier te lande aangeboden op Lutherse vierde eeuwfeest. Prijs f 2.50.

De twaalf Patriarchen.

Bijdelijke Karakterstudien. Prijs net ingebonden f 1.—, ingenaaid f 0.75.

De drie Formulieren van Eenigheid, voor kerkelijk en huiselijk gebruik, benevens het Kort Begrip der Christelijke Religie, uitgegeven door de Predikanten C. A. RENIER en B. VAN SCHELTEMA. Achtste Vijfde uitgave. Prijs geantonneerd f 0.40; 25 ex. f 0.50; 50 ex. f 18.—. In rood linnen stempelband f 0.90. Dezelfde uitgave met wit papier voor handteekeningen f 1.25.

Calvinisme en Revisie. (Eerst verschenen in The Presbyterian and Reformed Review, Juli 1891.) Prijs f 0.50.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ Warmoesstraat 106, AMSTERDAM.

Dit blad wordt bijgevoegd aan de ADMEI-lanen dingen, en kan voor de

Het ZONDA

De strijd te die de waarh verkeert, hoor dit negende ke de orde tegen Dat we deniel menschen afgel tegen Gods w chismus wil, w gen als eigen v Het verband t en de leugen o kwelijk te lood onder de volk waarheid leven, schen veel schi Christenlanden; rijk en andere zijn, maar nog bevangen ligger mis aan waarhe dan b. v. in Et delijke Staten v dan ook nooit i dat waarheidsz doen heeft met Beide toch han bewustzijn wel alleen zeggen h vloede beide m dat hij de waar beled, en dat bedrog in zija rijk der heerlij chening van de onder menschen ingefijld, is in de lige apostel Pau van Eize op, liegen, noch o spreken, »onda Doch ook al band vast, toel negende Gebod gen onder met wel eerst tegen meenen vorm, in haar bepaalde nis. Dat valsch daarom in ons leugen onder m vorm keeren we

Es dan begin Het hoort toch natuur, dat we om iets verdrich verbeelding ons voortvoert, het ons toestanden e toestanden voor Deze verdichtin heilige gave Go berust. Het is God gegeven, d zijn naar Gods l Heere schept, een scheppend met dit verschij werkelijkheid, e scheppen kan i dichting. Feiteli ook de bron v Een kunst, die i in de nabootsin boven de natuur grijpt uit dat e eerst met Christu zelf bedient zich dit vermogen des baring geeft doo verrukkingen va rein der verdichti heid en buiten dichte maar no maken van iets veeleer zijn teg heid doe uitkome dan het werkelij uit, terwijl de le in de plaats van Doch al moet in dien zin als e mag niet voorb gave der verdic waarvan de zor leugen te stoffe vinden. Bestond ting niet, zoo z het leven zijn ge